

Επενδυτική σύμπραξη Ελλάδος – Κατάρ: Η περίπτωση του Αστακού της Θεοφίλης Μηλαθιανάκη

Παραδοσιακά μεταξύ Ελλάδος και αραβικών χωρών επικρατεί ένα ιδιαίτερα ανεπτυγμένο κλίμα φιλίας, οπού οι δύο πλευρές υποστηρίζουν έμπρακτα η μία την άλλη.

Κινούμενη μέσα σε αυτό ακριβώς το κλίμα, η ελληνική κυβέρνηση, και με γνώμονα τη δύσκολη οικονομική συγκυρία που έχει πλήξει τη χώρα, προχώρησε σε διπλωματικές επαφές με τον αραβικό κόσμο που οδήγησαν στην υπογραφή ενός μνημονίου κατανόησης ανάμεσα στην ελληνική κυβέρνηση και την κυβέρνηση του Κατάρ, η δράση της οποίας πραγματώνεται μέσω της Επενδυτικής Αρχής του Κατάρ (Qatar Investment Authority), στις 23 Σεπτεμβρίου στη Νέα Υόρκη. Παρόντες υπήρξαν ο Έλληνας πρωθυπουργός, Γιώργος Παπανδρέου, και ο Εμίρης του Κατάρ, Sheikh Hamad bin Khalifa al Thani.

Πιο συγκεκριμένα, με το μνημόνιο αυτό, τα δύο μέρη εξέφρασαν την επιθυμία να εντείνουν τη συνεργασία ανάμεσα τους, μέσα από τη προώθηση επενδυτικών σχεδίων και ευκαιριών, όσον αφορά τους τομείς των real estate, τουρισμού, μεταφορών, λιμενικών ή αεροπορικών εγκαταστάσεων, τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού τομέα, κοινοπραξιών, ενέργειας αλλά και άλλων που ενδεχομένως να ανακύψουν κατόπιν συμφωνίας μεταξύ τους. Ακόμη, καθίστατο σαφής η πρόθεση της Επενδυτικής Αρχής του Κατάρ να πραγματοποιήσει επενδύσεις στην Ελληνική Δημοκρατία μέσω της Qatar holding LLC ή θυγατρικών της εταιρειών ύψους έως και πέντε δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Επιπρόσθετα, προβλέπεται η δημιουργία μίας Μικτής Επιτροπής, στην οποία θα συμπροεδρεύουν ο Υπουργός Επικρατείας Χάρης Παμπούκης και ο Ahmad M. Al-Sayed, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Επενδυτικής Αρχής του Κατάρ, Διευθύνων Σύμβουλος και Γενικός Διευθυντής της Qatar Holding LLC. Η Επιτροπή αυτή θα εξετάζει πιθανά επενδυτικά σχέδια και προτάσεις που θα μπορούν να υλοποιηθούν στην ελληνική επικράτεια και θα καθίστανται επικερδείς και για τις δύο πλευρές. Οι συνεδριάσεις της θα λαμβάνουν χώρα στην Αθήνα και στην Ντόχα εναλλάξ, κάθε τρεις μήνες ή όποτε κριθεί απαραίτητο.

Το μνημόνιο δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και οι μόνες υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτό αφορούν στην συζήτηση μεταξύ των μερών των θεμάτων που παρουσιάζει και στην υποστήριξη των έργων της Επενδυτικής Αρχής του Κατάρ και των θυγατρικών εταιρειών της στην Ελληνική Δημοκρατία.

Με βάση τα παραπάνω, έγινε επισήμως γνωστή και η συμφωνία που επιτεύχθηκε για τη κατασκευή μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από αέρια παράγωγα πετρελαίου σε κρουγονική μορφή, ισχύος 1100 MW, στην περιοχή του Αστακού στη Δυτική Ελλάδα. Η επένδυση, με αρχικό κεφάλαιο 3,2 δισεκατομμύρια δολάρια, θα βασιζόταν στην κοινοπραξία Astakos Energy Hub – Power Plan Concorctium, που θα αποτελείτο από τις εταιρείες Qatar Petroleum International κατά 23%, την Qatar Electricity and Water Company κατά 11% (δύο εταιρείες με παγκόσμια εμβέλεια που συντελούν ιδιοκτησία του εμιράτου του Κατάρ), την Rosebud Energie Deutschland κατά 33% (που εκπροσωπείται από τον κ. Ιωάννη Αντωνιάδη – Σπορίδη, συνιστά θυγατρική εταιρεία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, γερμανικών συμφερόντων, και είναι πολύ μικρότερη σε έκταση από τις υπόλοιπες) και την Sabagh Khoury SAL (S&K) της CCC (Consolidated Contractors Company) κατά 33% (εξίσου δυναμική επιχειρηματική οντότητα όπως οι δύο πρώτες στο διεθνή χώρο που πρεσβεύει λιβανο-παλαιστινιακά συμφέροντα).

Το 70% του ρεύματος που θα παραγόταν, θα εξαγόταν μέσω ενός υποθαλάσσιου καλωδίου στην Ιταλία. Το υπόλοιπο 30% θα ήταν διαθέσιμο προς κατανάλωση για την ελληνική αγορά. Επιπλέον, τα επενδυτικά σχέδια συμπεριλάμβαναν και τη δημιουργία μιας θερμοηλεκτρικής μονάδας αποθήκευσης υγροποιημένου πετρελαϊκού αερίου, το λεγόμενο LPG, προερχόμενο από το Κατάρ, και μιας επιπλέον μονάδας παραγωγής LNG (υγροποιημένου φυσικού αερίου) που θα προμήθευε τον ήδη υπάρχοντα αγωγό φυσικού αερίου, τον ITGI, συνδέοντας έτσι την Τουρκία με την Ελλάδα και εν τέλει με την Ιταλία.

Έχοντας ως δεδομένο τη προαναφερόμενη συμφωνία, η ελληνική κυβέρνηση προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να διευκολύνει τη πραγματοποίηση της επένδυσης. Πιο συγκεκριμένα, προχώρησε στη δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου (fast track) και τη χορήγηση άδειας για τη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, για τη διεξαγωγή περιβαλλοντικής μελέτης αλλά και των ορίων ασφαλείας των

μονάδων. Έπειτα, στάλθηκε ενημερωτική επιστολή που πληροφορούσε τη καταρινή πλευρά ότι η ελληνική κυβέρνηση είχε εκπληρώσει τα καθήκοντα της. Οι Καταρινοί όμως, μέσω της απαντητικής τους επιστολής, ανακοίνωσαν ότι αποσύρουν το ενδιαφέρον τους λόγω ασυμφωνίας μεταξύ των μερών της κοινοπραξίας, που τους οδήγησε στο συμπέρασμα ότι η επένδυση θα ήταν ασύμφορη για το κράτος τους. Ένας ακόμη λόγος αποτέλεσε, όπως αναφέρουν, οι καθυστερήσεις των αδειοδοτήσεων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Παρόλαυτα, παραμένουν θετικοί όσον αφορά τη πραγματοποίηση άλλων επενδύσεων στο τομέα της ενέργειας στον ελλαδικό χώρο και κάνουν λόγο πως δεν υπήρξε πρόβλημα διακρατικής συνεργασίας.

Επομένως, παρά όμως τη ματαίωση της επένδυσης στον Αστακό, οι καταρινές υποσχέσεις για επενδύσεις ύψους πέντε δις δολαρίων θα πραγματοποιηθούν κανονικά. Ο ισχυρισμός αυτός επαληθεύεται και από το κοινό ανακοινωθέν που εξέδωσαν ο εκπρόσωπος της Επενδυτικής Αρχής του Κατάρ, Ahmad M. Al-Sayed, και ο Υπουργός Επικρατείας, Χάρης Παμπούκης, μετά τη πρώτη συνεδρίαση της μεικτής επιτροπής Ελλάδος – Κατάρ, στις 22 Οκτωβρίου στην Αθήνα.

Το βασικό εμπόδιο που προέκυψε σχετιζόταν με τη τιμή του καυσίμου LPG που θα αγόραζαν τα υπόλοιπα μέρη της κοινοπραξίας από το Κατάρ. Ο εκπρόσωπος της Rosebud πίστευε ότι η προμήθεια του καυσίμου θα γινόταν άνευ χρηματικών καταβολών. Το Κατάρ όμως το διέθετε στη διεθνή τιμή. Με αυτό τον τρόπο ξεκίνησαν οι επενδυτικές διαπραγματευτικές διαδικασίες και μολονότι τα δύο μέρη δέχτηκαν να κάνουν κάποιες εκπτώσεις, η S&K επέμενε πως η τιμή πώλησης του LPG παρέμενε αρκετά υψηλή. Άμεσο επακόλουθο αποτέλεσε η αποχώρηση του Κατάρ από τη κοινοπραξία, καθώς θεώρησε ότι η επένδυση δε θα είχε την απόδοση που πρόσμενε.

Ένα άλλο εμπόδιο, εξίσου σημαντικό στην υλοποίηση του συγκεκριμένου επενδυτικού σχεδίου, υπήρξε η διαφωνία για την τιμή που θα ετίθετο στο παραγόμενο ρεύμα. Το γεγονός αυτό έπαιξε καθοριστικό ρόλο στις επαφές των μελών με την ιταλική πλευρά, έχοντας ως αποτέλεσμα τον περιορισμό τους σε μια απλή ανταλλαγή επιστολών και όχι στο σχηματισμό μιας επίσημης συμφωνίας.

Μπορεί η επένδυση για τη περιοχή του Αστακού να ματαιώθηκε, αλλά εκείνο που πρέπει να πραγματοποιηθεί από εδώ και πέρα είναι η μελέτη της συγκεκριμένης περίπτωσης ούτως ώστε να διαπιστωθούν τα λάθη που συνέβαλλαν στην ακύρωση της, και να αποφευχθούν στο μέλλον, σε άλλα ανάλογα έργα. Ειδικότερα:

- Εφόσον, η συμφωνία για τον Αστακό ήταν μια ιδιωτική επένδυση, θα έπρεπε να διασφαλιστεί με μια διακρατική συμφωνία, προκειμένου, σε περίπτωση που οι ιδιώτες δεν συμφωνήσουν μεταξύ τους, όπως και έγινε, να είναι σίγουρο πως η περιοχή του Αστακού θα αξιοποιηθεί, αν όχι στο προκείμενο, τότε σε κάποιο άλλο επενδυτικό σχέδιο.
- Οφείλουν κάθε φορά οι κυβερνητικοί ιθύνοντες να κατοχυρώνουν από τα μέλη της εκάστοτε κοινοπραξίας (πιθανόν με κάποια σχετική ανάμεσα στα μέλη συμφωνία, προφορικού ή σαφώς καλύτερα, γραπτού, και κυρίως δεσμευτικού χαρακτήρα) ότι όχι μόνο ενδιαφέρονται πραγματικά για το εν λόγω επενδυτικό σχέδιο αλλά και ότι έχουν συμφωνήσει μεταξύ τους για όλες τις πτυχές του. Έτσι δεν θα υπάρχει η πιθανότητα διάλυσης της κοινοπραξίας λόγω διαφωνίας μεταξύ των μερών, όπως συνέβη με την επένδυση στον Αστακό για τη τιμή πώλησης του LPG από το Κατάρ στα άλλα δύο μέρη. Επιπλέον, στα πλαίσια του ίδιου συλλογισμού, θα πρέπει να εξασφαλίζεται με γραπτή (και δεσμευτική πάντα) συμφωνία το ενδεχόμενο ενδιαφέρον ενός τρίτου μέρους για συνεργασία με τη κοινοπραξία. Ο συλλογισμός αυτός δεν λήφθηκε υπόψη στην επένδυση του Αστακού, με αποτέλεσμα, οι επαφές μεταξύ της ιταλικής πλευράς και της Astakos Energy Hub – Power Plan Consortium, σχετικά με τη πώληση του παραγόμενου ρεύματος στην ιταλική αγορά, να περιοριστεί σε μια απλή και μη δεσμευτική ανταλλαγή επιστολών.
- Η κυβέρνηση θα πρέπει να δίνει αδειοδότηση σε επενδύσεις που να είναι και κερδοφόρες για την ελληνική οικονομία αλλά και ασφαλείς για το περιβάλλον. Το επενδυτικό σχέδιο στο Πλατυγιάλι Αστακού έδωσε το έναυσμα για πληθώρα αντιδράσεων όσον αφορά το LPG, καθώς εγκεκριμένοι επιστήμονες το θεώρησαν επικίνδυνο. Ενδεικτικό που δικαιολογεί τη γενικότερη ανησυχία που προκλήθηκε, αποτελεί το ότι μπορεί το LPG να χρησιμοποιείται ως καύσιμο ευρέως στην Ευρώπη αλλά σε ολόκληρη την υφήλιο υφίστανται μόνο τρεις εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με βάση το LGP, παρόμοιες με εκείνες που επρόκειτο να κατασκευαστούν στον Αστακό. Η μια τοποθετείται στο Πακιστάν (για 775

MW) και οι άλλες δύο στην Ιαπωνία (Yokkaishi 1.245 MW και Anegasaki 3.600 MW). Επιπλέον, το LPG εγκυμονεί κινδύνους και κατά τη θαλάσσια μεταφορά του. Ειδικό πλοίο θα έπρεπε, σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές, να πορεύεται μπροστά από το ειδικό τάνκερ που θα το μετέφερε για να καθίσταται δυνατό να τηρούνται οι απαραίτητες, κατά τους διεθνείς κανονισμούς, αποστάσεις μιλίων. Σε ενδεχόμενο ατύχημα, οι επιπτώσεις θα ήταν ανεπανόρθωτες. Επίσης, το τάνκερ αυτό, ακόμη και όταν θα ήταν άδειο θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται σα να περιείχε ακόμη LPG, καθώς ήταν πιθανό να περιέχει υδρατμούς από το LPG και συνεπώς, θα καθίστατο δυνητικά επικίνδυνο.

- Τα γραφειοκρατικά εμπόδια οφείλουν να εξαλείφονται σε επενδύσεις τέτοιου βεληνεκού. Στη περίπτωση του Αστακού τα γραφειοκρατικά προβλήματα προκλήθηκαν κυρίως από τη πλευρά του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, δικαιολογημένα όμως καθώς η κοινοπραξία δεν είχε υποβάλει ακόμα τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μονάδας ηλεκτρικής ενέργειας, και η υπουργός, Τίνα Μπιρμπίλη, εξέφραζε επιφυλάξεις για το εν λόγω έργο. Η λύση των περισσότερων γραφειοκρατικών προβλημάτων για τις επενδύσεις ήρθε και είναι το γνωστό fast-track, το νομοσχέδιο που κατατέθηκε τον Οκτώβριο στη Βουλή. Μόνο που το συγκεκριμένο νομοσχέδιο, θα έπρεπε να έχει κατατεθεί μήνες πριν, ακόμα και πριν υπογραφεί το μνημόνιο κατανόησης Ελλάδος – Κατάρ, καθώς η κυβέρνηση είχε καταστήσει σαφές ότι θα προέβαινε σε διπλωματικές επαφές για να φέρει κερδοφόρες, για τη χώρα, επενδύσεις (πόσο μάλλον μετά την υπογραφή του μνημονίου που ήταν πλέον ξεκάθαρο). Αντ' αυτού, η συζήτηση για το fast track στη Βουλή πραγματοποιήθηκε σχεδόν την ίδια περίοδο που καταβάλλονταν προσπάθειες για να υλοποιηθεί η επένδυση στον Αστακό, κάτι που δεν διευκόλυνε την ανάπτυξη ενός ευνοϊκού κλίματος για την υλοποίηση της συγκεκριμένης αραβικής επένδυσης.
- Στοχεύοντας στην ανάπτυξη ενός τέτοιου ευνοϊκού κλίματος για τις ξένες επενδύσεις, τα κυβερνητικά στελέχη θα πρέπει να ενεργούν χωρίς να γίνονται γνωστές οι όποιες διαφωνίες μεταξύ τους, γεγονός που δεν τηρήθηκε στη περίπτωση της επένδυσης στον Αστακό.